

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЮ ДОХОДІВ, ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА МОЖЛИВІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ЇХ В ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Заграй Тетяна Сергіївна, здобувач вищої освіти магістра за спеціальністю «Право» 7 – КМ, 2-Б курсу навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання Національної академії внутрішніх справ.

Науковий керівник: завідувач кафедри управління та роботи з персоналом Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Доценко Олександр Сергійович**.

Глобалізація світових фінансових ринків значно розширила кордони між внутрішніми і зовнішніми джерелами незаконного капіталу, схемами його відмивання незалежновід місця злочину або отримання доходу від злочинної діяльності.

Особливо зараз в умовах становлення української національної економіки та процесу її інтеграції з міжнародними фінансовими системами як ніколи гостро залишається проблема подальшого вдосконалення національної системи на основі міжнародно-правового співробітництва та широкого використання бази регулятивно-правових актів Європейського Союзу й окремих його держав-членів.

Головним вектором входження України в регіональну і глобальну системи протидії відмиванню злочинних доходів є вектор європейського співробітництва, і передусім у рамках європейських регіональних організацій. Власне тому зусилля України, спрямовані на протидію відмиванню злочинних доходів у міжнародну економіку, мають бути взаємопов'язані з міжнародними зусиллями як правовими, так і організаційно-адміністративними. Це, безперечно, вимагає подальшої гармонізації законодавства України з кращими міжнародними стандартами і насамперед із досвідом країн Європейського Союзу (далі – ЄС).

Прийняті Радою ЄС, Європейським Парламентом або Європейською Комісією норми європейського права мають, як правило, форму директив, які обов'язкові для виконання в країнах-членах ЄС.

Першим системним документом ЄС, обов'язковим до виконання в країнах-членах ЄС, була ухвалена Радою Європи Директива Ради 91/308/ЄЕС від 19 червня 1991 року «Про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання грошей» (далі – Перша Директива), яка містить низку положень, спрямованих на запобігання відмиванню грошей у фінансовому секторі. Дана директива вимагала від держав-членів заборони відмивання грошей.

26 жовтня 2005 року Європейським Парламентом та Радою прийнято нову Директиву 2005/60/ЄС з питань запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму (далі – Третя Директива) [2], яка вступила в дію в грудні 2005 року.

Директива законодавчо закріпила на території ЄС нову редакцію Сорока Рекомендацій FATF, затверджених на Берлінському засіданні Групи у червні 2003 року. Більшість положень Третьої Директиви відповідає Сорока Рекомендаціям FATF [1]. Як випливає вже із самої назви Директиви, вона спрямована не тільки на запобігання відмиванню злочинних доходів, але вперше і на протидію фінансуванню тероризму.

Якщо Друга Директива ЄС зобов'язувала посилено контролювати клієнтів лише в разі операцій, які не проводяться «віч-на-віч», то згідно з Директивою 2005/60/ЄС

заходи посиленого контролю мають також застосовуватися під час кореспондентських відносин фінансових установ із партнерами, які перебувають в інших юрисдикціях. Ця вимога розширила вплив Євросоюзу далеко за його межі і заклала основу методики «знай свого клієнта». Разом з тим окремі положення Третьої Директиви відрізняються від Рекомендацій FATF у частині їх більш деталізованого викладення [2].

У вересні 2009 року Директиви 2005/60/ЄС та 2006/48/ЄС були змінені і доповнені Директивою 2009/110/ЄС Європейського Парламенту та Ради щодо започаткування та здійснення діяльності установами-емітентами електронних грошей та нагляд за ними, яка заодно скасувала Директиву 2000/46/ЄС.

Наступним нормативно-правовим актом ЄС стала Директива 2015/849 Європейського Парламенту та Ради від 20 травня 2015 року «Про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму» (далі – Четверта Директива), яка внесла зміни до Регламенту ЄС № 648/2012 Європейського Парламенту і Ради, а також скасувала Директиву 2005/60/ЄС Європейського Парламенту і Ради та Директиву Комісії 2006/70/ЄС²⁷. Як зазначено в преамбулі Директиви, «точна і дійсна інформація про бенефіціарних власників – це ключовий фактор у розшуку злочинців, які можуть приховуватися за корпоративними структурами» [3].

Саме тому Четверта Директива вперше зобов'язала країни ЄС створити національні списки, в які мають внести свої дані кінцеві власники компаній, корпорацій і фондів, що ведуть у цих країнах свій бізнес.

Для уникнення корупції серед високопоставлених державних осіб і чиновників, а також суддів і депутатів парламенту, членів їх сімей Четвертою Директивою введено нові правила фінансових операцій, які передбачають наявність необхідної документації про їх фінансовий і майновий стан.

Отже, підсумовуючи вищесказане, можемо говорити, що європейська система, яка створилася в результаті ініціатив міжнародних організацій і структур, а також наднаціональних інституцій Євросоюзу та окремих держав-членів ЄС, спрямована на знищення злочинів з відмивання «брудних» грошей; забезпечення підризу фінансових основ усієї транснаціональної організованої злочинності, включаючи корупцію, і міжнародного тероризму.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти з протидії відмиванню доходів та фінансуванню тероризму і розповсюдженню зброї масового знищення. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sdfm.gov.ua/content/file/site_docs/2012/22.03.2012/1.pdf.
2. Про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму. Директива 2005/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_774
3. Directive (EU) 2015/849 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering or terrorist financing, amending Regulation (EU) No 648/2012 of the European Parliament and of the Council, and repealing Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council and Commission Directive 2006/70/EC.